

2022.154
2026

ཨ། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱིས་བོད་ཀྱི་སློལ་རྒྱུན་སྤྱོད་
ཁྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ད་ལྟའི་གནས་སྡངས་ལ་ཤུགས་
རྒྱུན་ཐེབས་པའི་སློབ་ལ་ཁུང་ཙམ་དཔྱད་པ།

藏传佛教对藏族传统 习惯法的影响研究

索南才让 著

བསོད་ནམས་ཆོ་ངོང་གིས་བརྒྱམས།

མི་རིགས་དཔེ་སྟླན་ཁང་།

图书在版编目 (CIP) 数据

藏传佛教对藏族传统习惯法的影响研究: 藏汉对照/索南才让著. —北京: 民族出版社, 2011.7

ISBN 978-7-105-11599-0

I. ①藏… II. ①索… III. ①喇嘛教-影响-藏族-习惯法-研究-中国-藏、汉 IV. ①D922.154

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2011) 第 143215 号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街 14 号 邮编 100013)

<http://www.mzcbs.com>

北京迪鑫印刷厂印刷

各地新华书店经销

2011 年 6 月第 1 版 2011 年 6 月北京第 1 次印刷

开本: 850mm×1168mm 1/32 印张: 6.875

印数: 0001-1000 册 定价: 14.00 元

ISBN 978 - 7 - 105 - 11599 - 0 / D • 2209 (藏 329)

(编辑室电话: 64275311 藏文发行科电话: 64227665)

ཐེང་གཞི།

མཁས་པ་ཞིག་གིས་དག་ཤ་རྒྱུང་རྒྱུང་སྒྲངས་ན་སྐད་ཅིག་ཙམ་གྱི་བདེ་སྦྱང་ལས་མེད་ལ། འོན་ཏེ་དྲང་བདེན་བསྐྱར་ན་སྤྱི་ཚོགས་ཡོངས་སུ་ཡུན་རིང་བའི་བདེ་འཇགས་ངོ་མ་ཞིག་དངོས་སུ་སྤྱད་ཐུབ་ངེས་ཡིན་ཞེས་གསུངས་བཞིན། རང་རེས་བོད་པའི་མེས་པོ་རྒྱལ་གྱིས་ཀྱང་དྲང་བདེན་སྤྱད་རྒྱ་གཡ་ཆེ་རྒྱུ་ཤེས་པའི་སྒྲུབས་ཀྱིས་གནའ་ནས་བཟུང་དེ་ཁྲིམས་ནི་དྲང་བདེན་སྦྱང་བྱེད་གྱི་ཡོ་བྱད་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པ་ངོས་ཟེན་པས། བོད་ཀྱི་ཁྲིམས་རྒྱུད་གནའ་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ་དབུ་བརྟེན་ནས་བཟུང་། ད་བར་དུ་བོད་ལ་གོ་མས་པའི་ཁྲིམས་ལུགས་འདི་སྤྱད་བའི་ཡུལ་ཁ་ཤོག་པ་མ་གཅིག་ན། ལ་ལར་ཡིག་ཐོག་གས་ལ་ལར་ཡིག་ཐོག་མིན་ནས། ཡང་ན་ལ་ལས་སྤྱིའང་ལ་ལས་ཀྱི་བྲག་གི་ཆ་གང་ཅུང་ཞིག་སྤྱད་ཤེ། གང་ལྟར་ཀྱང་ཁྲིམས་ལུགས་འདི་བོད་པ་ཡོངས་ཀྱིས་བཙེ་སྤྱད་བྱེད་མའི་གཞི་རྩ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ནས་ནང་སྐོག་གྱུར་མེས་ཀྱི་གཏིང་དང་ཕྱི་རུས་པ་ཤ་ཁྲག་རྩོས་བཙས་ཀྱི་ལུས་གསིང་། ཞལ་རྒྱུད་པ་དག་གི་སྦྱར་བའི་འཇུག་སྒྲུབས་ཀྱི་ཁྲག་ཏུ་འཐིམ་འདུག་པས། ད་ལྟའི་ཀྱང་གོའི་རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་ནང་ལ་མཚོན་ན་འང་བོད་འབངས་སུ་གོ་མས་པའི་ཁྲིམས་འདི་སྦྱང་དབུ་གཙང་དང་སྐད་མདོ་ལམས་ཀྱི་ཡུལ་ཀུན་དུ་ཆེས་རྒྱུང་ས་གང་ཅུང་གི་རྣམ་པའི་སྒོ་ནས་མ་ཉམས་གསོན་པོར་གནས་ཁོང་། བོད་ཀྱི་ཁྲིམས་རིག་ཀྱང་རྒྱུན་ཡུན་རིང་ཞིང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་འབྱར་དུ་ཐོན་ཡོད་རྒྱུ་དངོས་འདི་བོད་རང་གི་དེབ་ཐེར་ཁྱེད་ས་བཙན་པ་དག་ལས་འཁོད་པ་བཞིན་ཀུན་གྱི་སྦྱར་ལམ་དུ་སྦྱོན་མེད་གཤམ་ན།

རང་ཅག་གངས་རིའི་ར་བས་བསྐྱར་བའི་ཡུལ་འདིར་གནའ་བཙན་པོ་སྤྱད་བཙན་སྐྱམ་པོའི་དུས་སུ་དགེ་བ་བསུ་དང་མི་ཆོས་གཙང་མ་བསུ་དུག་ཁྲིམས་ཡིག་ཆེན་མོ་དུག་སྐོགས་གཞིར་གྱུར་ནས་ཁོད་སོ་དུག་གཏན་པལ་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་། རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱུང་གིས་རབས་དང་རིམ་པའི་སྒོ་ནས་རང་གི་དུས་རབས་དང་དོན་དངོས་ལ་མཐུན་པའི་ཁྲིམས་ལུགས་ལེགས་པར་པལ་ཡོད།

ཆོས་རྒྱལ་སྤྱི་བཙན་སྐྱམ་པོས་སྦྱོན་པོ་མགར་སྐོགས་ལ་བཀའ་པལ་ནས་པ་ལམ་སྤྱི་མོ་༤༡ལ་བཙོས་པའི་ཁོད་སོ་དུག་དང་། སྤྱི་མོ་༡༩༤༤ལ་ས་སྤྱུ་པས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་རྒྱར་བྱེད་པའི་སྤྱི་དབང་ཐོར་ཞིག་ཏུ་སོང་ནས་ཐེ་སྤྱི་ལག་བྱ་བས་བོད་ལ་དབང་རྒྱར་བྱེད་པའི་སྤྱི་དབང་དངོས་སུ་འགོ་རྒྱགས་པ་དང་། ཏཱ་ལུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་གཏན་འབེབས་གནང་བའི་བོད་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་གཤམ་འབྱུག་སྦྱོག་པའི་ཞལ་ལྷེ་བཙན་པ་དང་། སྤྱི་མོ་༡༩༥༩ལ་གཙང་པ་རྒྱལ་པོས་སྤྱི་དབང་སྦྱོང་བ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ལྷེ་བཙན་དུག་གཏན་འབེབས་གནང་ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་མོ་༡༩༥༩ལ་འདི་རྒྱ་མ་སྤྱི་ཕྱིང་ལ་བ་རྫོང་བཟང་རྒྱ་མཚོས་བོད་ཡོངས་ལ་ཆོས་སྤྱི་དབང་མཛད་ནས་དགའ་ལྗན་པོ་བྱང་གི་འགོ་བཟུང་བའི་སྐབས་སུ་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ལྷེ་བཙན་གསུམ་གཏན་འབེབས་གནང་ཡོད་པ་དང་།

མྱུ་ལིང་། ༡༧ གནས་དུས་ཀྱི་དགོས་མཐོང་དང་བསྟུན་ནས་ཟླ་མིང་ལངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་ཁྲུང་དོར་གསལ་བར་སྟོན་པའི་
དང་ཐུག་དངས་ཤེལ་མེ་ལོང་ཞེས་པའི་ཁྲིམས་ཡིག་དོན་ཚན་ཉེར་གཅིག་པ་ཅན་ཞིག་མཛད་ཡོད་པ་དང་བཅས་སོ། །

དེ་མིན་བོད་ལ་ཁྲིམས་ལྷགས་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུ་རིང་མོའི་ཁྲིང་འདྲར་། མཐའ་སྐོར་གྱི་ཁྲིམ་མཚོས་མི་རིགས་དང་རྩ་མི་འདྲ་བའི་འབྲེལ་མང་
པོ་ཚུགས་ཏེ། རྒྱ་ཤར་ནག་དང་སྤྱུ་བཅས་ཀྱི་ཁྲིམས་སྲོལ་དང་ཆོས་ལྷགས། རིག་གནས་རྩ་ཆོགས་བཅས་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་
བསྟུ་ལེན་བྱས།

ལྷག་པར་དུ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱིས་བོད་ཡོངས་ལ་ཆོས་ལྷགས་དང་རིག་གནས་ཐད་ནས་ཅ་བའི་གོ་གནས་
བཟུང་བའི་ཚད་ནས་ནང་ཆོས་འདི་བོད་རང་གི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་འདྲིས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། དུས་ཡུལ་སོ་སོའི་ཁྲིམས་སྲོལ་
གྱི་ནང་དུ་ནང་བསྟན་གྱི་ཤུགས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུ་ཆེ་ཁོང་གཏིང་ཟབ་པའི་སྟོན་སྟེན་ཐེབས་པས། ཁྲིམས་ལྷགས་རང་ཉིད་དེ་སྐབས་སོ་སོའི་
ཁྲིང་ཆོས་ལུན་པའི་མ་ལག་ཆགས་ནས་ས་གནས་རང་བཞིན་གྱི་དམངས་ཁྲིང་ཁྲིམས་སྲོལ་ལུན་མོང་མེན་པ་རེའང་གྲུབ་
ཡོད་ཅུང་། རང་དོན་རིག་པ་འདི་བོད་ཀྱི་ཁྲིམས་སྲོལ་གྱི་རིགས་པའི་ལུན་མོང་གི་གཞི་འཛིན་སའམ་སྟོག་ལྷ་བུ་ཞིག་ཏུ་གྱུར།

ཁྲིམས་ལྷགས་འདི་དག་ནི་དབང་རྒྱུར་གྲལ་རིམ་གྱི་དབང་རྒྱུར་བྱེད་ཀྱི་ཡོ་བྱད་དུ་འདྲེས་ཡོད་ཅུང་། འདིས་ཀྱང་སྤྱིར་
སྟོབས་དང་སྟོ་སྟོབས་རྩུང་དུ་ལུན་པའི་བོད་པ་འདི་ལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུ་ཡུལ་རིང་ཁོང་ལུན་མེན་གྱི་ཁྲིམས་ལྷགས་རིག་གནས་
ལུན་སྟེན་ཆོགས་པའི་རྒྱ་དུ་བྱུང་བའི་ཁྲིམས་དགའ་ལྷགས་དགའི་མིའི་རིགས་ཞིག་ཡིན་པའང་མཚན་ལ། སྐབས་སོ་སོའི་མིང་
ཁྲིམས་ལ་ཆ་རྒྱས་ཡོད་ན། བོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བོད་རང་ཉིད་ནང་ཁུལ་དུ་བའི་འཇགས་ཡོང་རྒྱུ་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་ཤེས་པ་མ་
ཟད། བོད་ཡུལ་གྱི་མི་དང་མིའི་བར་དང་། ཡང་ན་བོད་ཡུལ་གྱི་མི་དང་མི་མིན་པའི་སེམས་ཅན་གཞན་ནས་རྩ་ཆེ་ཤིང་རྒྱ་བཟོན་
གཤེར་ཀྱན་གྱི་བར་ལ་ཕན་ཐོན་ཅུང་བའི་འཇམ་གྱི་རྣམ་པ་དང་མཛའ་བཅེ་ཡོང་ཡོད་རྒྱུ་དེ་རྒྱ་མཚན་ལའང་གོ་བ་
གསར་བ་ཞིག་བརྟེན་རྒྱུ་ལ་ཕན་པ་ཡོད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ལྷགས་འདིའི་ངོ་བོ་དང་ཕན་ཡོན་ཤེས་ནས་བེད་སྤྱོད་གང་
ལེགས་ཤིག་ཐུབ་ན་རང་རེའི་མེས་པོའི་རྒྱལ་ཁམས་འདི་གཅིག་ཏུ་བསྟུར་ནས་གཏན་སྤངས་ཐུབ་ཁོང་བཅོན་དུ་སྦྱོབ་པ་དང་
ཐ་ན་འཇམ་བུ་སྤྱིང་འདིའི་ཞི་བདེ་ལའང་ཕན་པ་ངེས་ཅན་ཞིག་ཐོགས་པར་གདོན་བའི་དགོས་པའི་ཐབས་ཤིག་རེད་
སྟེ།

དེ་བས་ན་བོད་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་རིག་གནས་གསོན་པོ་དེ་བོད་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་གཤེར་སར་འཕུལ་ནས་བོད་མི་
རིགས་ཀྱི་ལུས་དག་ཡིད་གསུམ་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱོད་པའི་ཚད་གཞིར་གྲུབ་ནས་བོད་པ་འདི་འཇམ་བུ་སྤྱིང་གི་མིའི་རིགས་ཀྱི་ནང་དུ་
ད་བར་དུ་དངོས་སུ་གསོན་ཉམས་རྩི་ཆེ་རྩེ་ལུར་ཆགས་འདུག་ཐུབ་རྒྱུ་དེ་རྒྱ་དང་ཕྱིའི་རྒྱུན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏུ་འདྲ་
གྲུབ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གསལ་བོར་ཤེས་ཐུབ་པ་རེད།

དཀར་ཆག

རྒྱུད་གཞི། (1)
 ལེའུ་དང་པོ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་དང་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རྒྱན་ཁྱེད་མཆོག་གིས། (16)
 ལ་བཅད་དང་པོ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་དང་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རྒྱན་ཁྱེད་མཆོག་གིས་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (16)
 གཅིག་ བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (16)
 གཉིས། བོད་ཀྱི་རྩོམ་རྒྱན་ཁྱེད་མཆོག་གིས་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (21)
 ལ་བཅད་གཉིས་པ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་ཀྱི་ཆ་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་ཁྱེད་མཆོག་གིས་ཁྱེད་པའི་
 རྒྱ་དོན་ཀྱི་དོན་འཛིན། (36)
 གཅིག་ བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་ཀྱི་ཆ་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་དོན་འཛིན། (36)
 གཉིས། ཁྱེད་མཆོག་གིས་ཁྱེད་པའི་རྒྱ་དོན་ཀྱི་དོན་འཛིན། (37)
 ལ་བཅད་གསུམ་པ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་དང་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རྒྱན་ཁྱེད་མཆོག་གིས་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (39)
 གཅིག་ བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་ཀྱི་རྒྱ་དོན། (39)
 གཉིས། བོད་ཀྱི་རྩོམ་རྒྱན་ཁྱེད་མཆོག་གིས་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (40)
 ལ་བཅད་བཞི་པ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་ཀྱི་དང་མོས་དང་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རྒྱན་ཁྱེད་མཆོག་གིས་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (43)
 གཅིག་ བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་ཀྱི་དང་མོས་ཀྱི་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (43)
 གཉིས། བོད་ཀྱི་རྩོམ་རྒྱན་ཁྱེད་མཆོག་གིས་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (45)
 ལ་བཅད་ལྔ་པ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་དང་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རྒྱན་ཁྱེད་མཆོག་གིས་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (47)
 གཅིག་ བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་ཀྱི་མི་དུགས་རང་གཤིས། (47)
 གཉིས། བོད་ཀྱི་རྩོམ་རྒྱན་ཁྱེད་མཆོག་གིས་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (49)
 ལ་བཅད་དྲུག་པ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་དང་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རྒྱན་ཁྱེད་མཆོག་གིས་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (52)
 གཅིག་ བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་ཀྱི་དུགས་རང་གཤིས་ཀྱི་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (52)
 གཉིས། བོད་ཀྱི་རྩོམ་རྒྱན་ཁྱེད་མཆོག་གིས་ཀྱུ་ལྟུང་ལྟུང་། (53)

- ལེའུ་གཉིས་པ། བོད་རྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་ལྷ་སྦྱོང་མཚན་ཉིད་ལྷ་བ་དང་བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོན་ཁྲིམས་སྤྲུལ་གྱི་རྩམ་མཁུ། (59)
- ས་བཅད་དང་པོ། རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རིགས་པའི་མཚན་ཉིད་ལྷ་བ་ནི་བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོན་ཁྲིམས་སྤྲུལ་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱང་གཞི་ཡིན། (59)
- གཅིག བོད་མིས་རྫོ་སྦྱོང་རྫོ་བསྟེད་ལ་བརྟེན་ནས་རྟེན་འབྲེལ་སྦྱོང་ཉིད་རྟོགས་པ་ནི་ཡོངས་ཁྱབ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ཁྲིམས་གཤིས་ཡིན། (60)
- གཉིས། བོད་མིས་བྱ་སྦྱོང་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་བ་ནི་མཐར་ཐུག་གི་ལུགས་ཀྱི་འདུན་ཆ་མེད་ཡིན་པར་འདོད། (61)
- གསུམ། བོད་མིས་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རིགས་པའི་རིན་ཐང་ལྷ་བ་ནི་འཆར་མཐུན་སྦྱི་རྟོགས་མཚན་ལྷུང་བྱེད་པའི་ལེག་ཐེག་ཡིན་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད། (63)
- ས་བཅད་གཉིས་པ། བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོན་ཁྲིམས་སྤྲུལ་སྦྱོང་ཁྲིམས་འཇུགས་བརྟེན་གཞི་ནི་བོད་རྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་བྱང་ཆུབ་སྦྱོང་བའི་ལག་ལེན་ལྷ་བ་ཡིན། (66)
- གཅིག བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོང་ཁྲིམས་སྤྲུལ་སྦྱོང་བོད་རྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་རིན་ཐང་ལྷ་བའི་མཐར་ཐུག་ཏུ་འཛོགས། (66)
- གཉིས། བོད་རྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་བྱང་ཆུབ་སྦྱོང་པ་ནི་བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོང་ཁྲིམས་སྤྲུལ་གྱི་གཞུང་ལུགས་དང་ལག་ལེན་གྱི་རྒྱང་གཞི་ཡིན། (72)
- གསུམ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་པ་ནི་བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོང་ཁྲིམས་སྤྲུལ་གྱི་ཁྲིམས་འཇུགས་གཞི་འཛིན་ཡིན། (76)
- ས་བཅད་གསུམ་པ། བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོང་ཁྲིམས་སྤྲུལ་སྦྱོང་སྦྱི་རྟོགས་རྩམ་མཁུ། (80)
- གཅིག བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོང་ཁྲིམས་སྤྲུལ་སྦྱོང་སྦྱི་རྟོགས་རྩམ་མཁུའི་བོད་སྦྱོང་ཁྱབ་ཁྱངས། (80)
- གཉིས། བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོང་ཁྲིམས་སྤྲུལ་སྦྱོང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་བྱ་སྦྱོང་ཁྲིམས་དཔའ་ཐོན་པའི་རྩམ་མཁུ། (82)
- གསུམ། བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོང་ཁྲིམས་སྤྲུལ་སྦྱོང་བོད་ཁྱུང་སྦྱི་རྟོགས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ངང་འབྲེལ་རྒྱས་ལ་ཐོན་པའི་སྦྱི་རྟོགས་མཁུ། (86)
- བཞི། བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོང་ཁྲིམས་སྤྲུལ་སྦྱོང་སྦྱི་རྟོགས་མཁུ་ལས་ཐོན་པའི་གནད་དོན་ལ་ཇི་ལྟར་ཡོད། (92)
- ལེའུ་གསུམ་པ། བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོང་གི་རྩམ་མཁུ་ལྷན་འབྲེལ་ལས་ལུགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྦྱོང་ཁྲིམས་སྤྲུལ་གྱི་ལུགས་ཀྱི་རྒྱ། (101)

- ས་བཅད་དང་པོ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་དང་བོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱན་ཁྲིམས་ཚྭ་ཀྱི་རྟེན་འབྲུང་གི་འབྲེལ་
བ་ནི་ཆོས་མིང་རྒྱང་འབྲེལ་ལམ་ཕྱགས་ཀྱི་སྒྲི་ཆོགས་ཁྲུང་ཆོས་ཡིན། (101)
- གཅིག བོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱན་ཁྲིམས་ཚྭ་ལ་བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་ལ་བརྟེན་པའི་རྟེན་གནས་ཀྱི་
འབྲེལ་བ། (101)
- གཉིས། བོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱན་ཁྲིམས་ཚྭ་ལ་བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་ལམ་བྱུང་བའི་རྟེན་འབྲུང་གི་
འབྲེལ་བ། (104)
- གསུམ། ཆོས་མིང་རྒྱང་འབྲེལ་ལམ་ཕྱགས་ལ་བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་ཀྱི་བྱུང་མཐའ་གཙུག་པོའི་ཐེབས་
པའི་ཕྱགས་རྒྱུན་ཀྱི་ཁྲུང་ཆོས། (106)
- ས་བཅད་གཉིས་པ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་བོད་རང་མཚན་པའི་ཆོས་སྒྲུབ་བ་ནི་ཆོས་མིང་རྒྱང་
འབྲེལ་ཀྱི་ལམ་ཕྱགས་བྱུང་བའི་སྒྲི་ཆོགས་ཀྱི་མང་གཞི་ཡིན། (111)
- གཅིག བོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱན་ཁྲིམས་ཚྭ་ལ་ཆོས་ཕྱགས་ཅན་དུ་བྱུང་བ་ནི་ཆོས་མིང་རྒྱང་འབྲེལ་ཀྱི་ལམ་
ཕྱགས་བྱུང་བའི་སྒྲི་ཆོགས་ཀྱི་མང་གཞི་ཡིན། (111)
- གཉིས། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་བོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱན་ཁྲིམས་ཚྭ་ལ་ཅན་ཀྱི་བོད་ལྷལ་ཀྱི་
ཕྱགས་རྒྱུན། (113)
- གསུམ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་བོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱན་ཁྲིམས་ཚྭ་ལ་ཅན། (117)
- བཞི། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་ཏེ་བོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱན་ཁྲིམས་ཚྭ་ཀྱི་ནང་ཆོས་ཅན། (118)
- ས་བཅད་གསུམ་པ། ཆོས་མིང་རྒྱང་འབྲེལ་ཀྱི་ལམ་ཕྱགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱན་ཁྲིམས་ཚྭ་
ཀྱི་ངོ་བོ་གཏན་འཁེབས་བྱས་ཡོད། (118)
- གཅིག ཆོས་མིང་རྒྱང་འབྲེལ་ཀྱི་ལམ་ཕྱགས་བྱུང་བ་དང་རྒྱབ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་དེ་དངོས་
ཡོད་ཞིག་ཡིན་པ་མཐོང་བྱུང་བ། (119)
- གཉིས། ཆོས་མིང་རྒྱང་འབྲེལ་ཀྱི་ལམ་ཕྱགས་ནི་བོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱན་ཁྲིམས་ཚྭ་ཀྱི་ནང་ཆོས་
ཅན་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉག་ཅིག་ཡིན། (122)
- ལེའུ་བཞི་པ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་གྱིས་བོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱན་གྱི་དོན་ལུས་ཁྲིམས་དང་ཁྲིམས་འཛིན་པའི་
བར་འདྲམ་ལ་ཐོན་པའི་ཕྱགས་རྒྱུན། (131)
- ས་བཅད་དང་པོ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་གྱིས་བོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱན་ཁྲིམས་ཚྭ་ལ་ཐོན་པའི་ཕྱགས་རྒྱུན་གྱི་
ནང་དོན་རགས་བཞིན། (131)
- ས་བཅད་གཉིས་པ། བོད་རྒྱུད་ནང་བརྟན་གྱིས་བོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱན་གྱི་དོན་ལུས་ཁྲིམས་ལ་ཐོན་པའི་
ཕྱགས་རྒྱུན། (133)

- གཅིག་ བོད་རྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་འདུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་དོན་ལུལ་ཁྲིམས་ལ་
ཐོན་པའི་ཤུགས་སྟེན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་དངོས་དོན། (133)
- གཉིས། བོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཉེས་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་གཙོ་བོ་སྟོན་སྟེང་གི་དོ་བོ་དང་དོན་སྟེང་།... (137)
- གསུམ། སྟོན་སྟེང་དང་རྒྱལ་ཁྲིམས་བར་གྱི་འགལ་བ་ཇི་ལྟར་དོས་ལེན་བྱེད།..... (141)
- ས་བཅད་གསུམ་པ། བོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་བར་འདུམ་པའི་གཞི་ཅའི་ཁྱད་ཆོས།..... (143)
- གཅིག་ བོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་གཞི་ཅའི་ཁྱད་ཆོས།..... (143)
- གཉིས། རྒྱ་མས་དམངས་ཁྲོད་དུ་བར་འདུམ་བྱེད་པ།..... (147)
- གསུམ། ལུལ་ཁྲིམས་ཁྲོད་ཀྱི་བར་འདུམ་པའི་ནུས་མཐུ།..... (148)
- ལེའུ་ཐ་བ། དེང་གི་བོད་ཀྱི་ལུལ་ཁྲིམས་དང་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཁྲིམས་ལགས་བར་གྱི་མཐུན་སྦྱར། ... (154)
- ས་བཅད་དང་པ། བོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་འགྲིག་མཐུན།..... (154)
- གཅིག་ ང་ལྟ་བོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཁྲིམས་པེད་སྟོད་པའི་ཁྱབ་ཁྱད་པ།..... (154)
- གཉིས། དེང་གི་བོད་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་རྒྱལ་ཁྲིམས་འགྲིག་མཐུན་ཡོང་བའི་མཚན་གཞི།..... (156)
- གསུམ། ལྷན་ཚུན་སྤེང་དང་རྒྱལ་ཁྲིམས་འགྲིག་མཐུན་ཡོང་བའི་མཚན་གཞི། (160)
- ས་བཅད་གཉིས་པ། བོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ནུས་མཐུད་འགྲིག་མཐུན།..... (161)
- གཅིག་ བོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་རྒྱལ་ཁྲིམས་གཉིས་པན་ཚུན་འགྲིག་མཐུན་ཡོང་རྒྱ་ནི་བོད་
ལུལ་དུ་འཆམ་མཐུན་སྤྱི་ཚོགས་སྤེལ་བའི་རྩ་བའི་ཁྲིག་ཐོག་ཡིན། (161)
- གཉིས། བོད་རྒྱུད་ནང་བསྟན་ལ་བོད་ལུལ་དུ་བསམ་པའི་དཔལ་ཡོན་འཇུག་སྟེང་དང་བར་
རྟོགས་སྟོར་གྱི་ནུས་པ་ཐན། (163)
- གསུམ། བོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ལ་རྒྱལ་ཁབ་བདེ་འཇགས་མཐུན་འབྲེལ་དང་ཆབ་སྲིད་མ་བཟོན་པ་
རྟོགས་སྟོར་གྱི་ནུས་པ་ཐན། (166)
- བཞི། བོད་ལུལ་དུ་སྤྱི་ཚོགས་ཤེས་རིག་འཇུགས་སྟེན་བྱེད་ན་སྟོན་འཇོག་གི་བསམ་
གཞིག་དགོས།..... (168)
- ཐ། བོད་ལུལ་སྤྱི་ཚོགས་ཤེས་རིག་འཇུགས་སྟེན་དང་སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་ལྗང་སྟེང་དུ་
ཁྱབ་དང་དཔེ་ལེན་གྱི་ཐབས་ལམ་དང་ཉམས་སྦྱང་ལེན་ཆོག་..... (170)
- དུག་ བོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཁྲིམས་རིག་གནས་ཁྲོད་པན་ནུས་ཐན་པའི་ཆ་བཟུ་ལེན་བྱས་ན།
བོད་ལུལ་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་འཇུགས་ཁག་ཐོག་ལ་རམ་འདེགས་གྱི་ནུས་པ་ཐོན་
སྤྱོད།..... (172)
- བདུན། བོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་རྒྱལ་ཁྲིམས་སྤྱི་གཞི་གྱི་རྩ་བའི་རྟོགས་ལམ། (175)

མཚུག་གཏམ།.....	(178)
༡ བོད་རྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱིས་བོད་ཀྱི་སྤེལ་ཁྲིམས་ལ་ངོ་བོའི་ཤུགས་ཀྱིན་ཐེབས།.....	(178)
༢ ནང་ཆོས་ཅན་གྱི་བོད་ཀྱི་སྤེལ་ཁྲིམས་གྱིས་བོད་ཁུལ་དུ་ཁྲིམས་ལུགས་འཇུགས་པར་སྒོ་སྒྲིལ།	(183)
༣ རྟོག་དཔོན་གྱི་རྒྱུན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ཅན་གྱི་གནད་དོན་འགའ་ཇེ་གསལ་དང་ཞིབ་འཇུག་གི་གཏོང་ཇེ་ཟབ་དུ་གཏོང་དགོས་ཀྱང་། བྱ་དཀའ་བའི་གནད་དོན་འགའ་ཡང་མཆིས།.....	(184)
ཐུར་སྒྲིའི་ཡིག་ཆ།.....	(187)
ཐུར་བཀོད།.....	(198)
མཚུག་བྱང་།.....	(205)

目 录

绪 论	1
第一章 藏传佛教与藏族传统习惯法	16
第一节 藏传佛教与藏族传统习惯法的形成	16
一、藏传佛教的形成	16
二、藏族传统习惯法的形成	21
第二节 对藏传佛教基本理论与习惯法概念的认识	36
一、对藏传佛教基本理论的认识	36
二、对习惯法概念的认识	37
第三节 藏传佛教与藏族传统习惯法的概念	39
一、藏传佛教的概念	39
二、藏族传统习惯法的概念	40
第四节 藏传佛教信仰与藏族传统习惯法的特征	43
一、藏传佛教信仰的特征	43
二、藏族传统习惯法的特征	45
第五节 藏传佛教与藏族传统习惯法的民族个性	47
一、藏传佛教的民族个性	47
二、藏族传统习惯法的民族个性	49
第六节 藏传佛教与藏族传统习惯法的特殊规范性	52
一、藏传佛教的特殊规范性	52

二、藏族传统习惯法的特殊规范性	53
第二章 藏传佛教的见行哲学观与藏族传统习惯法的社会功能	59
第一节 “缘起、因果论”的哲学观是藏族传统习惯法的理论基石	59
一、藏族人习惯以行善增智来体悟“缘起性空”的普遍规律	60
二、藏族人崇尚以行动追求“缘起法则”的究竟理想	61
三、藏族人相信树立“缘起因果业论”的价值观是实现和谐社会的保障	63
第二节 藏族传统习惯法以藏传佛教“菩提行 ^[2] ”的实践观作为立法依据	66
一、藏族传统习惯法以藏传佛教的菩提心愿作为最终价值观	66
二、藏传佛教“菩提行”是藏族传统习惯法的理论和实践基础	72
三、确立菩提精神为藏族传统习惯法的立法依据	76
第三节 藏族传统习惯法的社会功能	80
一、藏族传统习惯法功能的使用范围	80
二、藏族传统习惯法对藏民族的行为规范功能	82
（一）对于藏民族心理的调谐功能	82
（二）对于藏民族行为的导向功能	83
（三）对于藏民族自身凝聚的功能	84
（四）对于藏民族社会秩序的稳定功能	85
（五）对于藏民族文化的传承功能	85
三、藏族传统习惯法在藏区社会稳定发展中所发挥的公共功能	86
四、如何避免藏族传统习惯法功能中的负功能问题	92

第三章 政教合一制度对藏族传统习惯法的影响 101

第一节 藏传佛教与藏族传统习惯法的依存关系

是政教合一制度的社会特色 101

一、藏族传统习惯法依附藏传佛教的依存关系 101

二、藏族传统习惯法源于藏传佛教的源存关系 104

三、政教合一制度受藏传佛教主要教派影响的流派特征 106

第二节 藏传佛教实现藏区本土化是促成政教合一制度

形成的社会基础 111

一、概述藏族传统习惯佛教化促成政教合一制度的

社会基础 111

二、藏传佛教藏族传统习惯法在藏区境内的影响 113

三、藏传佛教藏族传统习惯法 117

四、藏传佛教使藏族传统习惯佛教化 118

第三节 政教合一制度决定藏族传统习惯法的本质属性 118

一、从政教合一制度的形成与消亡看其存在的

历史合理性 119

二、政教合一制度是藏族传统习惯法佛教化的本质所在 122

第四章 藏传佛教对藏族传统刑事习惯法

及其司法调解的影响 131

第一节 概述藏传佛教对藏族传统习惯法影响的主要内容 131

第二节 藏传佛教对藏族刑事习惯法的影响 133

一、藏传佛教戒律对于藏族刑事习惯法影响的

历史与现实 133

二、藏族刑事习惯法的典型特点——命价的性质和意义 137

三、如何面对命价与国家法的矛盾 141

第三节 藏族刑事习惯法及其司法的基本特点 143

一、藏族刑事习惯法的基本特点 143

二、活佛主持或参与习惯法民间调解 147

三、习惯法中司法功能	148
第五章 当代藏族传统习惯法与社会主义法制的有机结合	154
第一节 藏族传统刑事习惯法与国家法功能的调谐	154
一、当前藏族传统刑事习惯法得以保持的区域范围	154
二、当代藏区刑事习惯法与国家法功能的调谐	156
三、草场纠纷处理与国家法功能的调谐	160
第二节 藏族传统习惯法与国家法功能的调谐	161
一、藏族传统习惯法与国家法功能相调谐是在藏区 构建和谐社会的基本保障	161
二、藏传佛教有助于藏区精神文明的建设	163
三、藏族传统习惯法有助于国家安定团结和政治稳定	166
四、对藏区法治文明建设需要一分为二的思考	168
五、藏区法治文明建设和社会治安稳定中可以推广 和借鉴的方法和经验	170
六、吸收藏族传统习惯法文化中有益的成分， 对藏区加强国家立法的保障起到支撑作用	172
七、藏族传统习惯法与国家法整合的基本思路	175
结 语	178
一、藏传佛教对于藏族传统习惯法的性质 产生了决定性影响	178
二、佛教化的藏族传统习惯法给予藏区法制建设的启示	183
三、在调研过程中解答了一些值得弄清、深究， 又不易弄清的几个难题	184
参考文献	187
附 录	198
后 记	205

绪 论

一、研究现状、及其意义

研究现状

从能查阅到的文献看，藏传佛教^①研究虽然已成为当今世界国内外热门的学术研究方向，成果显著；在我国对于藏族习惯法的研究虽然也取得了很多显著的成果，但从藏传佛教影响的角度深入研究其与国家法相结合的论著却很少。

新中国成立至今，国家对各地藏族传统习惯法进行了较全面的搜集、整理、出版、研究，积累了丰富的经验和宝贵的文献资料。这为进一步深入研究藏族传统习惯法打下了坚实的基础。

笔者在进行当前藏区各地的部落习惯法现状调查研究时发现，现在的部落习惯法主要以口头形式存在，藏族各地部落习惯法的性质、渊源、结构和操作方式都基本相同。虽然藏区地域辽阔，各地区间也相对比较封闭，但是，其在习惯法方面的差别也只是主要体现在赔偿金额大小不等而已，其实并没有本质的区别。

在研究中笔者发现，藏传佛教对藏族传统习惯法的影响是极其深远和广泛的，但是，这方面的研究并没有引起学界的重视，相关的研究只有甘措的博士论文《藏族法律文化研究》和周欣宇的硕士论文《论藏族习惯法的宗教纬度——文化分析中的勘查》等寥寥数

^① 本论文阐述的藏传佛教是指影响于藏族传统习惯法的部分，并非涉及所有藏传佛教的内容。

篇而已。对这方面的研究，以前的很多论文、著作，以及个别社会调查及地方志中虽也有所提及，但多是表层的、零散的介绍，很少在理论上进行过专门、系统、深入的探讨和研究。有鉴于此，本论文重点立足于藏区社会的历史和现实，从佛教化的习惯法角度深入研究藏族传统习惯法的本质所在。选择这个突破口的更重要的原因是希望通过这项研究为藏族传统习惯法在藏区社会实践中的应用找到更广泛、更合理的理论依据，同时拓宽藏族传统习惯法理论研究的视野。

藏传佛教的整个学说体系可以说是一套严密、完整的律法体系，有着详细的行为规范原则，这些规范原则所赖以设定的理论依据是菩提精神的见行哲学观和价值观。所有这些规范原则和理论的设定服务于其自利利他而趋向究竟涅槃的根本目的。藏族传统习惯法可以说是将藏传佛教基于对宇宙人生的独特领悟而建立的菩提见行作为理想目标，根据社会关系的正常需要，用来约束藏族社会社交言行的律法体系。因此，笔者立足于藏区社会的历史和现实，将藏族传统习惯法放在一个更为广阔的藏传佛教背景中进行研究，探讨藏族传统习惯法的含义、渊源、内容、特征、功能及其与藏传佛教相应内容之间的相依相存关系，研究藏族传统习惯法的动因、目标及途径。通过深入分析藏传佛教对藏族传统习惯法的影响，发现藏族社会的佛教化是其习惯法的实质所在，找到了与社会主义法制有机结合的最佳契合点，以求对于藏区今后的法制建设有所贡献。

研究意义

自然科学和社会科学的发展越来越明晰地向人们展示了宇宙万物的整体性和统一性，基于此，以宇宙或宇宙的一部分为研究对象的各学科也应当成为一个相互联系的整体，不可因强调专门化而脱离了与其他学科的关联。在这种认识背景下，边缘学科和交叉学科获得了迅速发展，并成为近年来学术研究和学科建设的热点和重

点,研究成果也层出不穷。^①因此,试图将藏传佛教对藏族传统习惯法的影响作为研究藏族传统习惯法与社会主义法制相结合的新的突破口,属于宗教与法律的交叉研究中的一部分。

选择这个突破口的更直接的原因是希望通过这项研究藏族传统习惯法在藏区社会实践中的应用找到更广泛、更合理的理论依据,同时为拓宽藏传佛教理论研究的视野。产生这样的愿望最早始于笔者在两年前做《藏族传统习惯法与社会主义法制有机结合》的论文的同时,在研究现状部分已进行了详细的介绍,别人也在做相同题目的论文,并有几乎圆满的成果发表。这些论文、论著都有一个共同点就是给人一种没有说透的感觉,在藏族传统习惯法研究方面又有那么多成果的情况下,为什么还有藏族民间习惯法的调解和补充空间值得研究呢?那么,哪些是可以吸收的,哪些又是应当抛弃的呢?哪些可以作为新的切入点来进一步研究呢?因此,笔者拟立足于藏区社会的历史和现实的核心文化,从深入分析藏传佛教对藏族传统习惯法的影响入手,渴望找到藏族传统习惯法与社会主义法制有机结合的最佳契合点这个重要论文的真正价值。

这些问题促使我对藏族传统习惯法进行根本性的反思:藏族传统习惯法的本质和意义是什么?藏族传统习惯法应当具有哪些价值?藏族传统习惯法的具体规定如何才能达到社会主义法制所追求的平等、正义、自由等理念?法律应当把人类引向何方?这些根本性和实质性的问题,很难从法学乃至哲学著作中得到圆满的答复。接触藏传佛教后,我继续在藏传佛教的思想中寻找答案。藏传佛教的整个学说体系也可以说是一套严密、完整的律法体系:也有详细的行为规范原则,这些规范原则所赖以设定的理论依据——菩提精神的见行哲学观和价值观。所有这些规范原则和理论的设定服务于它自利利他而究竟涅槃的根本目的。本论文即是从藏传佛教的

^① 杨荔薇:《原始佛教“正法律”的法理学研究》,4页,四川大学宗教学专业2002届博士研究生学位论文。